

Prof. zw. dr hab. Bogdan Dowłasz
Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów
ul. Gdańska 32
90-716 Łódź

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu z dnia 15 września 2015 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgra **Michała Gajdy** w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Temat pracy doktorskiej: *Akordeon jako instrument solowy z orkiestrą w wybranych koncertach akordeonowych XX wieku.*

Zlecniodawca:

Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, Wydział Instrumentalny (Uchwała Rady Wydziału z dnia 15 września 2015 r.).

Dokumentacja nadesłana w związku z przewodem doktorskim Pana mgra Michała Gajdy zawierała:

1. Sygnowane datą 12.02.2018 r. pismo, informujące o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta w przewodzie doktorskim Pana mgra Michała Gajdy;
2. Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego AM w Poznaniu:
 - nr 4/II/2015/2016 w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego;
 - nr 6/II/2015/2016 w sprawie wyznaczenia recenzenta;
3. Oświadczenia Panów Michała Gajdy i Adama Domurata;
4. 1 egzemplarz pracy doktorskiej, składającej się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu w wersji drukowanej i elektronicznej;
5. 1 egzemplarz dokumentacji dorobku Kandydata.

Z dokumentacji wynika, że tryb przeprowadzenia czynności na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 26.11.2014 r. roku był zgodny z Ustawą z 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65 poz. 595 z późn. zm.).

Podstawowe dane o kandydacie

Pan Michał Gajda urodził się [REDAKTOWANE] W roku 2012 ukończył studia II stopnia na kierunku instrumentalistyka, w specjalności gra na akordeonie w Akademii Muzycznej w Poznaniu (w klasie prof. dra hab. Jerzego Kaszuby), uzyskując dyplom z wynikiem bardzo dobrym z wyróżnieniem. Następnie, w roku 2013, rozpoczął w tejże uczelni studia doktoranckie pod opieką prof. dr hab. Teresy Adamowicz-Kaszuby. W latach 2002-2015 doskonalił swoje umiejętności uczestnicząc w licznych kursach, seminariach i warsztatach, a w okresie od kwietnia

do lipca 2017 roku, w ramach programu *ERASMUS* uzupełniał wiedzę w Folkwang Universität der Künste w Essen.

Po studiach na krótko podjął pracę w PSM I st. w Nowym Tomysłu, a w roku szkolnym 2014/2015 pracował jako nauczyciel gry na akordeonie w KOSM I st. w Poznaniu.

Dokumentacja zawiera szczegółowy wykaz osiągnięć Pana Michała Gajdy na konkursach i festiwalach międzynarodowych oraz krajowych, gdzie w latach 1996-2015 zdobył blisko 70 nagród i wyróżnień: 21 pierwszych, 13 drugich, 14 trzecich nagród oraz 16 wyróżnień. Już po wszczęciu postępowania przewodowego uzyskał kolejne nagrody (jako członek Duo Wolańska/Gajda), w tym I nagrodę w 54. edycji prestiżowego Międzynarodowego Konkursu Akordeonowego w Klingenthal (Niemcy).

Michał Gajda był stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Marszałka Województwa Łódzkiego oraz laureatem Programu Stypendialnego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Młoda Polska”.

Kandydat prowadzi bogatą działalność artystyczną, zarówno jako solista, jak i kameralista, obejmującą różnorakie gatunki i style muzyczne. Występował w wielu salach koncertowych i instytucjach kultury w kraju (Boszkowo, Bydgoszcz, Katowice, Kłodzko, Kołobrzeg, Łask, Międzyrzecz, Polczyn Zdrój, Piła, Poznań, Sieradz, Toruń, Wałcz, Warszawa, i za granicą: w Europie na Litwie, w Austrii, Republice Federalnej Niemiec i we Włoszech, a także w USA, gdzie występował kilkakrotnie, w tym w Carnegie Hall w Nowym Jorku.

Ocena pracy doktorskiej

Dzieło artystyczne

Praca doktorska Pana mgr Michała Gajdy *Akordeon jako instrument solowy z orkiestrą w wybranych koncertach akordeonowych XX wieku* składa się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod w/w tytułem.

Doktorantowi towarzyszy CoOrchestra pod dyr. Adama Domurata, a nagrania zrealizowano w Auli Państwowej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej nr 2 w Poznaniu.

Dzieło artystyczne składa się z trzech koncertów na akordeon z orkiestrą, zaś wybór tematu dysertacji, jak pisze Autor we wstępie, „...związany jest działalnością artystyczną autora pracy i opisany na bagażu własnych doświadczeń”. Kandydat nie podaje wprawdzie jednoznacznie powodów, dla których wybrał te właśnie, a nie inne utwory, jednak z dalszej lektury wstępu do opisu dzieła wywnioskować można, iż są to właśnie te dzieła, nad którymi pracował w ramach studiów doktoranckich.

Są to następujące utwory (w kolejności ich umieszczenia na CD):

- Richard Galliano – *Opale Concerto* na akordeon i orkiestrę smyczkową;
- Bronisław Kazimierz Przybylski – *Concerto Classico* na akordeon, orkiestrę smyczkową i perkusję;
- Krzysztof Olczak – *Concerto*.

I tak, trzyczęściowe *Opale Concerto* na akordeon i orkiestrę smyczkową Richarda Galliano, utwór zawierający wiele zarówno bezpośrednich, jak i wysublimowanych odniesień do jazzu, tanga, czy innych gatunków muzyki popularnej, wykonany jest przez mgra M. Gajdę niezwykle dla słuchacza zajmująco, bez przerysowań w zakresie dynamiki, w bardzo dobrze „trafionych” tempach poszczególnych części, a także z pełnym wyeksponowaniem specyficznych dla stylistyki tego utworu pierwiastków metro-rytmicznych. Brzmienie akordeonu, nieco dyskretne, a jednak pierwszoplanowe, odbiega nieco od niektórych znanych wykonań, opartych na ostrej artykulacji i pewnych „przerysowaniach” brzmieniowych. W moim odczuciu jest to jednak plus tej interpretacji.

Concerto classico Bronisława Kazimierza Przybylskiego, to również trzyczęściowy, w pełni tonalny utwór, napisany przy użyciu tradycyjnego języka wypowiedzi kompozytorskiej. Nawiązując do klasycznie pojmowanej formy koncertu, jako trzyczęściowego utworu o charakterze wirtuozowskim – kompozytor daje tu solistcie olbrzymie możliwości popisu zarówno w warstwie ekspresji, jak i zademonstrowania możliwości i umiejętności pokonywania znacznej ilości problemów techniczno-warsztatowych.

Część I – to nieco zredukowana forma allegra sonatowego, jednak z czytelnie skonstruowaną ekspozycją, rozbudowaną kadencją i reprzyzą. Doktorant interesująco kształtuje tę część, w bardzo wyważony sposób, bez zbędnych przerysowań eksponując elementy wirtuozowskie zawarte w zastosowanej tu przez kompozytora przejrzystej materii dźwiękowej.

Część II – *Andante sostenuto* wymaga od solisty umiejętnej współpracy z orkiestrą, polegającej tu jednak nie tyle na utrzymaniu dyscypliny rytmicznej, co na budowaniu kształtu formy długimi, śpiewnymi odcinkami fraz, w taki sposób, aby nie zatracić piękna owej delikatnej konstrukcji melodyczno-harmonicznej. Artysta wywiązuje się z tego zadania bardzo dobrze.

Część III – Temat z wariacjami, stawia przed wykonawcą odmienne zadania niż poprzednie części koncertu. Dziesięć, ułożonych w porządku chromatycznym krótkich wariacji oraz finał to prawdziwy kalejdoskop barw, odcieni i nastrojów, gdzie dodatkowo każda zawiera inny problem techniczny. W interpretacji Doktoranta nie są to krótkie „pokazy” Jego oczywistych możliwości technicznych, lecz świetnie zbudowana pod względem rozkładu napięć i emocji całość, wieńcząca znakomicie – moim zdaniem – zagrany koncert.

Concerto Krzysztofa Olczaka, to utwór całkowicie różniący się od dwóch poprzednich, zarówno swoim kształtem, jak też językiem wypowiedzi kompozytorskiej, a zbudowany, jak pisze Doktorant w opisie dzieła z „.../ 17 odcinków, które są zawarte w kompozycji i określone przez kompozytora oznaczeniami charakteru oraz tempa”. Mimo tak opisanej przez Doktoranta konstrukcji utworu, składającego się w istocie z następstwa segmentów zróżnicowanych pod względem metrum, tempa, agogiki i dynamiki, *Concerto* wykonane jest spójnie w przebiegu owych zmiennych zdarzeń muzycznych, z interesującą narracją i nader logicznie zbudowaną formą. Gra solisty jest ciekawa, bardziej „agresywna” niż w poprzednich utworach, co zresztą bardzo dobrze koresponduje z charakterem tego utworu, a – dzięki wyeksponowaniu wszystkich elementów wirtuozowskich i świetnej współpracy z orkiestrą – założenia interpretacyjne są zrealizowane kompletnie, tworząc pełen napięcia, czytelny kształt tej kompozycji.

Dodam, że bardzo dobra współpraca Doktoranta z orkiestrą, wyważenie proporcji brzmieniowych, swoboda w grze i pełne panowanie nad wszelkimi elementami w zakresie techniki gry i warsztatu zauważalne są we wszystkich wykonaniach.

Po wysłuchaniu nagrań uważam, że przygotowanie i realizacja utworów mogły zostać dokonane w oparciu o znaczną znajomość tematu, a także wszechstronność warsztatu wykonawczego, czego Kandydat dał dowód, interpretując wszystkie kompozycje. Zróżnicowane stylistycznie koncerty mgr M. Gajda wykonał perfekcyjnie od strony technicznej, a jednocześnie niezwykle interesująco, operując w bardzo wyważony sposób pierwiastkiem emocjonalnym i wirtuozowskim,

W opisie dzieła znaleźć możemy przemyślenia Autora odnoszące się do kwestii wynikających z realizacji dzieła artystycznego (w tym przypadku wiążących się z wykonaniem koncertu na akordeon z orkiestrą) takich jak relacja solo-tutti czy współpraca z dyrygentem i orkiestrą na podstawie własnych doświadczeń Doktoranta. Wykonanie koncertów dowodzi, iż owe doświadczenia w znaczącym stopniu nader pozytywnie wpłynęły na ostateczny kształt prezentowanych utworów.

Prezentacji, trwającej łącznie blisko 60 minut i dającej słuchaczowi znaczną satysfakcję artystyczną, słucha się z zainteresowaniem, tym bardziej, że jest ona rzetelnie zrealizowana także w warstwie technicznej

Wszystkie wymienione wyżej czynniki powodują, że dzieło artystyczne oceniam bardzo wysoko.

Opis dzieła artystycznego

Opis dzieła składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii z wykazem źródeł internetowych i materiałów nutowych, oraz streszczenia w języku polskim i angielskim.

We wstępie Autor, określa przedmiot rozprawy doktorskiej, przyczyny wyboru tematu, przedstawia również pytania badawcze które postawił w pracy.

Rozdział I – *Akordeon w perspektywie historycznej* stanowi kondensację informacji dotyczących kształtowania się literatury akordeonowej na świecie na tle rozwoju instrumentarium, właściwości akordeonów koncertowych oraz ich możliwości wyrazowych i technicznych. Autor zwraca tu szczególną uwagę na aspekt rozwoju literatury akordeonowej.

Rozdział II – *Koncert akordeonowy jako gatunek muzyki instrumentalnej*. W rozdziale tym Autor omawia w trzech podrozdziałach:

- Genezę i formę koncertu akordeonowego;
- Charakterystykę brzmieniową akordeonu w zestawieniu z orkiestrą;
- Koncert akordeonowy w twórczości kompozytorów współczesnych.

Rozdział III – *Prezentacja wybranych koncertów akordeonowych – okoliczności powstania utworów, budowa formalna, recepcja* oraz Rozdział IV – *Zagadnienia interpretacyjne w świetle funkcji i roli akordeonu w relacji z orkiestrą* to główne części pracy, bezpośrednio wiążące się z dziełem artystycznym, zawierające – obok prezentacji sylwetek kompozytorów – szczegółowe analizy poszczególnych kompozycji. Autor dogłębnie wnika tu w konstrukcję każdego z dzieł, a wszystkie ważne dla realizacji utworów elementy ich konstrukcji przeanalizowane są w oparciu o liczne przykłady nutowe (łącznie 61). To niewątpliwy walor części opisowej dzieła.

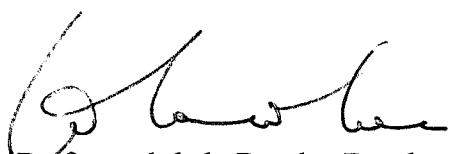
Wskazane przeze mnie w poprzedniej recenzji błędy, braki i usterki, Doktorant poprawił i uzupełnił, a skorygowana wersja opisu stanowi bardzo interesującą, rzetelnie dopracowaną lekturę, zawierającą wiele interesujących zagadnień, co uważam za istotny i znaczący walor zarówno edukacyjny, jak i poznawczy.

Również warstwa redakcyjna i edytorska opisu dzieła artystycznego została uporządkowana, i nie budzi żadnych uwag.

Konkluzja

Praca doktorska Pana mgra Michała Gajdy, zarówno swą jakością artystyczną, jak też zakresem treści poznawczych, stanowi twórczy wkład w rozwój dyscypliny reprezentowanej przez Kandydata. Doktorant wykazał się znakomitą umiejętnością prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, podpartej głęboką i wszechstronną wiedzą teoretyczną, a tym samym spełnił wymagania art. 13. Ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Pracę oceniam bardzo wysoko, przyjmuję bez zastrzeżeń, wnioskuję o jej przyjęcie i dopuszczenie do obrony.

Prof. zw. dr hab. Bogdan Dowłas

Łódź, 29 maja 2018 r.